

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 015547 15 Uvp
Banjaluka, 14.02.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Smiljane Mrše kao predsjednika vijeća, Svjetlane Knežević i Edine Čupeljić, kao članova vijeća, uz učešće Zdravke Čučak kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi N.T. iz P., a (u daljem tekstu: tužiteljica), protiv akta broj 16-03-/4-1-4-562-63/14 od 01.09.2014. godine, tuženog Ministarstva. R.S., u predmetu utvrđivanja svojstva porodice poginulog borca i priznavanja prava na invalidninu, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 015547 14 U od 09.10.2015. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 14.02.2018. godine, donio je

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 015547 14 U od 09.10.2015. godine preinačava, tako da se tužba odbija kao neosnovana.

Obrazloženje

Pobijanom presudom uvažena je tužba i poništen uvodno označeni osporeni akt tuženog, kojim je odbijena žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja Odjeljenja Opštine P. broj 07-562-40/14 od 08.07.2014. godine, kojim je zahtjev tužiteljice za ostvarivanje prava na status porodice poginulog borca odbijen, uz stav tuženog da je prvostepeni organ zahtjev trebao odbaciti primjenom odredbe člana 113. stav 2. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 13/02, 87/07 i 50/10 - u daljem tekstu ZOUP), jer je o istom zahtjevu tužiteljice odlučeno konačnim i pravosnažnim rješenjem Odjeljenja za ... Opštine P. broj 07-562-129/13 od 28.01.2014. godine.

Uvaženje tužbe i poništenje osporenog akta sud je obrazložio razlozima da je isti nezakonit, jer je pogrešan zaključak tuženog da je prvostepeni organ zahtjev tužiteljice koji je podnesen 17.06.2014. godine, trebao odbaciti pozivom na odredbu člana 113. stav 2. ZOUP iz razloga što je rješenjem prvostepenog organa broj 07-562-129/13 od 28.01.2014. godine koje je postalo konačno i pravosnažno već odlučeno o identičnom zahtjevu tužiteljice. Ovo stoga što je po stavu suda to prvostepeno rješenje broj 07-562-129/13 od 28.01.2014. godine steklo samo formalnu, a ne i materijalnu pravosnažnost jer istim tužiteljici nije priznato neko pravo, niti joj je utvrđena neka obaveza, tim prije što je tužiteljica uz novi zahtjev priložila dokaz da je imala živo rođeno dijete (izvod iz matične knjige rođenih), a što u prethodnom postupku nije uspjela dokazati, pa je to bio jedan od razloga što je njen raniji zahtjev odbijen, uz onaj da u momentu pogibije vanbračnog supruga T.M. nije imala navršениh 45 godina života. Nižestepeni sud je dao tumačenje da vanbračna supruga shodno članu 13. stav 2. Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca Odbrambeno-otadžbinskog rata Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 134/11, 9/12 i 40/12 - u daljem tekstu Zakon o pravima boraca) ima pravo na status porodice poginulog borca ako je sa poginulim odnosno umrlim borcem imala djece, nebitno da li su ista živa u momentu pogibije borca, jer taj uslov ovaj član ne propisuje, te ako je shodno članu 63. stav 2. tačka a) Zakona o pravima boraca

navršila 45 godina života u momentu podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava, a ne u momentu smrti borca. Zaključeno je da je tužiteljica uz zahtjev podnesen 17.06.2014. godine pružila dokaze da je sa poginulim T.M. imala djece, bez obzira što u novom dokazu, izvodu iz matične knjige rođenih, nije upisano ime oca, jer se činjenica veze između oca i djeteta može dokazivati i drugim dokaznim sredstvima, medicinskom dokumentacijom, izjavama svjedoka i slično, u kom pravcu su tuženom date upute za ponovno postupanje.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu: zahtjev) tuženi pobija njenu zakonitost zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Interpretira razloge pobijane presude i iznosi da isti nisu zasnovani na zakonu. Ne spori činjenicu da je odredbom člana 13. stav 1. tačka a) Zakona o pravima boraca propisano da status člana porodice poginulog borca mogu ostvariti bračni drug i djeca, bračna, vanbračna i usvojena (uža porodica), a stavom 2. istog člana je propisano da se članom uže porodice smatra i lice iz vanbračne zajednice ukoliko je sa poginulim, odnosno umrlim imalo djece, dok je članom 63. stav 2. tačka a) ovog zakona propisano da članovi porodice poginulog borca iz člana 13. tog zakona imaju pravo na porodičnu invalidninu, koje pravo može ostvariti udovica kad navrši 45 godina života, kao i prije navršenih 45 godina ako je nesposobna za rad, a lice iz vanbračne zajednice pod istim uslovima kao i bračni drug. Prema tome da bi se tužiteljica u smislu gore citiranih odredbi smatrala članom uže porodice poginulog borca mora biti ispunjen obavezan uslov, a to je da je sa poginulim T.M. imala djece. Zbog toga se u smislu citiranih odredbi zakona u ovom postupku dokazuje i utvrđuje samo činjenica postojanja djece, a dokazanost ove činjenice presumira postojanje vanbračne zajednice, jer zakonodavac ni jednom odredbom ne propisuje da vanbračna supruga status i pravo ostvaruje po osnovu dokazane vanbračne zajednice sa poginulim borcem, pa se ova činjenica posebno ne dokazuje. U konkretnom predmetu tužiteljica je priložila dokaz da je rodila dijete dana 24.04.1987. godine, znači za života pokojnog T.M., u kojem slučaju se činjenica da je dijete njegovo dokazuje samo izvodom iz matične knjige rođenih, odnosno rodnim listom. Kako u rodnom listu djeteta K.A. koji je izdat od strane Gradske uprave Z. dana 24.04.2014. godine, nije upisano ime oca, odnosno nije upisano ime pokojnog M. izvodi se zaključak da nije dokazana činjenica da je tužiteljica kćerku K.A. rodila u vanbračnoj zajednici sa poginulim borcem T.M., zbog čega nije član uže porodice poginulog borca u smislu člana 13. Zakona o pravima boraca. Slijedom prednjeg nije jasan ni prihvatljiv stav suda da nije od odlučujućeg značaja to što u pogledu vanbračno rođenog djeteta u rodnom listu nije upisano ime oca, jer se činjenica veze između oca i djeteta navodno može dokazivati i drugim dokaznim sredstvima, kao što je medicinska dokumentacija, izjave svjedoka i slično. S tim u vezi dodaje da je tužiteljica dana 26.12.2013. godine podnosila isti zahtjev koji je odbijen rješenjem 07-562-129/13 od 28.01.2014. godine, na koje nije izjavljena žalba, te da je ponovo zahtjevom od 17.06.2014. godine zatražila da joj se utvrdi status člana porodice poginulog borca prilažući identične dokaze kao u prvom zahtjevu, a postupajući po tom novom zahtjevu prvostepeni organ je isti odbio rješenjem od 08.07.2014. godine. Tužiteljica je protiv ovog rješenja izjavila žalbu koju je tuženi osporenim aktom odbio kao neosnovanu, sa obrazloženjem da je prvostepeni organ o istoj upravnoj stvari već jednom odlučio i da je u smislu člana 113. stav 2. ZOUP trebao zaključkom odbaciti zahtjev zbog nepostojanja uslova za pokretanje postupka. Međutim, to što je prvostepeni organ rješenjem odbio zahtjev tužiteljice ne predstavlja nedostatak koji bi mogao uticati na drugačije rješenje ove upravne stvari, što je sve navedeno u osporenom aktu, zbog čega nije bilo zakonskog osnova da ga sud poništi. Slijedom prednjeg predlaže sudu da zahtjev uvaži i pobijanu presudu preinači na način da tužbu odbije, ili da je ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tužiteljica u odgovoru na zahtjev navodi da je isti neosnovan i da je pobijana presuda zakonita. Ovo stoga što u upravnom spisu postoje dokazi da je ona sa pokojnim T.M. živjela u vanbračnoj zajednici od 08.03.1978. do 12.05.1992. godine, koja činjenica je bitna i dokazuje se, te što sada postoje dokazi (izvod iz matične knjige rođenih za K.A.) da je to dijete rođeno dana 24.04.1987. godine, dakle za vrijeme trajanja vanbračne zajednice sa T.M., a što je dokaz da je isti otac djeteta. Podsjeća da je odredbama Porodičnog zakona Republike Srpske propisano da se ocem djeteta koje je rođeno u braku smatra muž majke djeteta, a kako je vanbračna zajednica izjednačena sa bračnom, ta pretpostavka o ocu djeteta vrijedi i za vanbračnog supruga. Dodaje da je u toku ove vanbračne zajednice imala više spontanih pobačaja, te da je nakon jedne čuvane trudnoće uspjela donijeti na svijet živo rođeno dijete koje je nažalost živjelo samo jedan dan, u kojim dešavanjima roditelji nisu imali snage da u matičnu knjigu rođenih upisuju ime oca jer im nije bilo do toga, a što tuženi sada cijeni kao okolnost zbog koje tužiteljica ne može ostvariti traženo pravo, pri čemu joj je isto bilo priznato u periodu od 1992. do 2003. godine. Zbog navedenog predlaže da sud zahtjev odbije.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev i pobijanu presudu na osnovu odredbe člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 109/05 i 63/11- u daljem tekstu: ZUS), kao i cjelokupne spise ovog upravnog spora i predmetne upravne stvari, ovaj sud je odlučio kao u izreci ove presude iz slijedećih razloga:

Iz podataka u spisu predmeta proizilazi da je tužiteljica dana 17.06.2014. godine podnijela zahtjev za ostvarivanje prava na status porodice poginulog borca iza pokojnog vanbračnog supruga T.M., uz tvrdnju da je prethodno podnosila isti zahtjev koji je odbijen rješenjem broj 07-562-129/13 od 28.01.2014. godine, jer nije uspjela dokazati da je sa pokojnim imala živo rođeno dijete, a što sada dokazuje izvodom iz matične knjige rođenih za dijete K.A., izdatim dana 24.04.2014. godine od strane Gradskog. Grada Z. pod brojem 251-07-21/5-14-4129. Prvostepeni organ rješenjem od 08.07.2014. godine taj novi zahtjev tužiteljice odbija, dajući pogrešne razloge da tužiteljica ponovo nije dokazala da je sa poginulim vanbračnim suprugom imala dijete koje mora biti živo u momentu pogibije oca, te stoga što u momentu pogibije T.M. nije imala navršenih 45 godina života. Navedeni razlozi za odbijanje novog zahtjeva tužiteljice nisu zasnovani na zakonu, odnosno na odredbi člana 13. stav 2. i člana 63. stav 2. tačka a) Zakona o pravima boraca, o čemu se pravilno izjasnio nižestepeni sud u pobijanoj presudi, a što ne dovodi u pitanje ni tuženi u zahtjevu za vanredno preispitivanje.

Međutim, nižestepeni sud nije pravilno ocijenio zakonitost osporenog akta od 01.09.2014. godine u kojem je tuženi iznio stav da je prvostepeni organ novi zahtjev tužiteljice trebao odbaciti pozivom na odredbu člana 113. stav 2. ZOUP, jer je o istom odlučeno konačnim i pravosnažnim rješenjem broj 07-562-129/13 od 28.01.2014. godine. Ovo stoga što je taj stav tuženog zasnovan na pravilnom tumačenju odredbe člana 113. stav 2. ZOUP budući da tužiteljica uz novopodneseni zahtjev od 17.06.2014. godine nije priložila dokaz da je sa poginulim T.M. imala djece, a što je neophodan uslov, uz godine života, da bi ona ostvarila pravo na status porodice poginulog borca. Nova isprava koju je tužiteljica priložila (izvod iz matične knjige rođenih za dijete K.A.) jeste dokaz da je tužiteljica imala živo rođeno dijete, ali ne i dokaz da je otac istog T.M., budući da ime oca nije upisano u matičnu knjigu rođenih. U tom pravcu nije osnovano zaključivanje suda da se činjenica „veze između oca i djeteta“ može dokazivati drugim dokaznim sredstvima, kao što su medicinska dokumentacija, izjave svjedoka i slično, obzirom da odredba člana 109. stav 3. Porodičnog zakona („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 54/02, 41/08 i 63/14), propisuje da se ocem djeteta koje je rođeno van braka smatra lice koje dijete prizna za svoje ili čije je očinstvo utvrđeno pravosnažnom sudskom presudom, a tužiteljica takvih dokaza nema, niti ih je imala. U tom pravcu nije moguće primijeniti

analogiju na koju tužiteljica ukazuje u odgovoru na zahtjev da se ocem djeteta rođenog u vanbračnoj zajednici smatra vanbračni suprug, jer Porodični zakon Republike Srpske tako nešto ne propisuje.

Zbog navedenog je pravilan stav tuženog da tužiteljica uz novopodneseni zahtjev od 17.06.2014. godine nije priložila dokaze koji bi ukazivali da se isti zasniva na drugačijem činjeničnom osnovu. Naime, i u ranije podnesenom zahtjevu od 26.12.2013. godine tužiteljica je tvrdila da je sa T.M. stekla zajedničko dijete koje je umrlo nakon rođenja, u tom je pravcu i tada predala potvrdu Kliničko bolničkog centra Z. od 29.11.2013. godine sa obimnom medicinskom dokumentacijom, kojim ispravama je identično kao sada dokazala da je ona 24.04.1987. godine rodila živo žensko dijete (K.A.), ali ne i to da je otac tog djeteta pokojni T.M. što je neophodan uslov da bi ona kao vanbračna supruga ostvarila status porodice poginulog borca. Slijedom prednjeg je pravilan zaključak tuženog u osporenom aktu da je prvostepeni organ zahtjev tužiteljice od 17.06.2014. godine trebao odbaciti, a ne odbiti, ali da to nije od uticaja na rješenje upravne stvari, jer tužiteljica iz prethodno iznesenih razloga ne ostvaruje zakonom propisane uslove da joj se prizna status porodice poginulog borca i pravo na invalidninu.

Kako je nižestepeni sud zaključio suprotno pobijana presuda je zahvaćena povredama iz odredbe člana 35. stav 2. ZUS, pa se zahtjev tuženog uvažava na način određen u izreci ove presude shodno članu 40. stav 1. i 2. istog zakona, jer nisu ispunjeni uslovi za poništenje osporenog akta propisani odredbom člana 10. tačka 2 i 4. ZUS.

Zapisničar
Zdravka Čučak

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić